MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI

MAGISTRAT DR. PAUL COPPINI

Seduta ta' l-20 ta' Mejju, 2004

Citazzjoni Numru. 6/1994/1

Francesco Camilleri .

vs

Giovanni Muscat .

Il-Qorti ,

Rat ic-citazzjoni li permezz taghha l-attur, wara li ppremetta :

Illi l-attur ghandu fil-pussess tieghu b'titolu qbiela bicca raba agrikola tal-kejl ta' cirka nofs tomna maghrufa "Tal-Bir" limiti, Nadur, Ghawdex, liema art tikkonfina mill-punent u lvant ma' Carmela Buttigieg, nofsinhar ma' Marcell Grima u tramuntana ma' Francesco Cremona, liema raba huwa soggett ghal passagg bir-rigel favur terzi ;

Illi l-konvenut Giovanni Muscat huwa wkoll fil-pussess b'titolu ta' qbiela ta' bicca art ohra fl-inhawi imsemmija "Tal-Bir" u li tinsab pero' habel 'l isfel mill-art tal-attur u jghaddi ghaliha minn gor-raba tal-attur ;

Illi ricentement u cioe' nhar it-Tnejn, 20 ta' Dicembru 1993, il-konvenut qala' u nehha parti mill-hajt tas-sejjieh illi jiccirkondi l-hamrija fir-raba tal-attur biex jinzel bil-mohriet fir-raba' tieghu u hallieh maqlugh a detriment tal-istess attur u b'periklu manifest li l-livell tal-hamrija li halla mikxuf jingarr mill-ilmijiet tax-xita kif qieghed fil-fatt isir ;

Illi bl-agir tieghu l-konvenut ikkommetta spoll vjolenti u klandestin fil-konfront u a dannu tal-attur .

Talab lill-konvenut jghid ghaliex m'ghandhiex din il-Qorti :

1. tiddikjara illi bl-agir tieghu huwa kkommetta spoll vjolent u klandestin fil-konfront u a dannu tal-istess attur ;

2. sussegwentement tikkundannah jispurga l-ispoll billi jerga' jtellgha l-hajt kif originarjament kien ;

3. fin-nuqqas tawtorizza lill-attur jaghmel ix-xoghlijiet a spejjez tal-konvenut u jekk jidhrilha opportun tinnomina perit arkitett sabies jissorvelja l-istess xoghlijiet .

Bl-ispejjez u bl-ingunzjoni tal-konvenut ghas-subizzjoni li ghaliha minn issa huwa mharrek .

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-attur debitament mahlufa minnu .

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut li eccepixxa illi :

1. In-nullita' tac-citazzjoni u dana peress illi l-attur ma setghax jippromwovi dina l-kawza wahdu u kellha tigu wkoll ikluza martu ;

2. Illi fil-mertu u minghajr l-ebda pregudizzju ghall-premess, f'dan il-kazs ma jezistux it-tlett rekwiziti illi huma (i) "possedisse", (ii) "spoliatum fuisse", u (iii) infra bi mestre deduxisse: ;

3. Salvi eccezzjonijiet ohra fid-dritt u fil-fatt .

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti tal-konvenut mahlufa minnu .

Rat il-verbal taghha tat-3 ta' Frar 2004 fejn halliet il-kawza ghal-lum ghas-sentenza .

Rat l-atti l-ohra kollha tal-kawza, inkluzi l-verbali tax-xhieda mismugha u d-dokumenti esebiti .

Ikkunsidrat :

Illi din hija kawza ta’ spoll . Dwar kawza ta’ dan it-tip gie mfisser illi :

“In tema legali jinghad li l-‘actio spolii’ hija radikata pjuttost fuq l-ezigenzi ta’ utilita’ socjali milli fuq il-principju assolut tal-gustizzja, u hija eminentement intiza sabiex tkun estiza l-protezzjoni lil kwalunkwe pussess, u jigi mpedut li cittadin privat jiehu l-gustizzja f’idejh; b’mod li l-fini taghha huwa dak illi jigi restawrat l-istat tal-pussess li jkun gie skonvolt jew turbat ;

L-art. 572 (illum 535) tal-Kodici Civili, li jikkontempla din l-azzjoni, huwa ndubbjament ta’ ordni pubbliku, u huwa inerenti ghall-fatt ta’ min b’awtorita’ privata jaghmel ghad-dannu ta’ terza persuna att li, ghalkemm jista’ jkollu dritt ghalieh, ma jkunx jista’ jezercitah minghajr l-intervent tal-Qrati (ara Kasazzjoni Torin 1 ta’ Awissu 1879 in re Borboglio vs. Fischt, Volum XIII, P. 1, pag. 555 tal-Annali tal-Gurisprudenza) . Ma’ dan l-artikolu fuq imsemmi tal-ligi citata, ma ghandux jigi minsi l-art. 794 (illum 791) tal-Kodici tal-Organizazzjoni u Procedura Civili, li jahseb u jghid li kontra l-azzjoni ta’ spoll ma humiex ammissibbli hlief eccezzjonijiet dilatorji – dak li huwa konfermat mill-gurisprudenza lokali u estera (ara Vol. XXXI. I. 296 Appell

8 ta' Marzu 1943, in re "Francesco Mifsud vs Michele Cassar"; Vol. XXI. II. 83 P'Awla Civili, 20 ta' April 1916, in re 'Michelina Falzon vs Giuseppe Bonello et.' konfemata fl-Appell fis-26 ta' Marzu 1917; Kassazzjoni Palermo 27 ta' Ottubru 1899, in re Decarcano vs. Cafici, Foro Catanese Vol. 1889, pagna 124; u dan biex inghataw xi sentenzi); ….." . [1]

Illi, ghalhekk, kif gie ripetutament imfisser mill-qrati taghna, jenhtiegu tliet elementi sabiex tirnexxi kawza bhal din :

(i) li l-attur kellu l-pussess ta' kwalunkwe xorta jew detenzjoni tal-haga spoljata (*possedisse*) ;

(ii) li gie disturbat f'dan il-pussess (*spoliatum fuisse*) ; u

(iii) li ghamel il-kawza fi zmien xahrejn mill-allegat spoll *(infra bimestre deduxisse*) .

"*Jekk imqar xi wiehed minn dawn ir-rekwiziti essenzjali ma jigix ppruvat, l-azzjoni taqa' minghajr ma jkun hemm bzonn li jigi ndagat jekk jirrikorrux anki r-rekwiziti l-ohra*."[2]

Ghalhekk sabiex il-Qorti tkun tista' tilqa' t-talbiet attrici, jrid jigi stabilit biss jekk jezistux fil-kaz in ezami it-tliet elementi msemmja . Qabel xejn pero' trid tigi mistharġa eccezzjoni ta' natura preliminari mressqa mill-konvenut . Il-konvenut permezz ta' din l-eccezzjoni jeccepixxi n-nullita' ghax jikkontendi illi mart l-attur kellha tigi nkluza fic-citazzjoni . Il-konvenut pero' ma ressaqx provi u lanqas ghamel ebda sottomissjonijiet sabiex jissostanzja din l-eccezzjoni li qed tigi ghalhekk minnufih respinta .

Fil-mertu rrizulta mill-provi illi l-attur jipposjedi bi qbiela bicca art fin-Nadur u l-konvenut jipposjedi l-ghalqa ta' fejnha li tigi f'livell aktar baxx minnha . Huwa ammess illi

---

[1] Margherita Fenech v. Pawla Zammit : Prim'Awla : 12.4.1958 vol. XLII. .II. 975 .

[2] Joseph Tabone v. Joseph Flavia sive de Flavia; Appell Civ. 7.3.1958 – vol. XLII. I. 86 .

l-konvenut ghandu dritt ta' passagg minn fuq l-ghalqa ta' l-attur sabiex jinzel ghall-ghalqa tieghu . Li huwa kontestat huwa minn fejn ghandu jigi ezercitat dan l-access . L-attur jikkontendi illi dan l-access huwa mit-tarf ta' gewwa ta' l-ghalqa tieghu u mhux minn nofsha, kif jippretendi l-konvenut. Gara illi ghal xi zmien l-attur kien qed jinnota illi xi gebel fil-hajt tas-sejjieh li jifred l-ghalqa tieghu minn dik tal-konvenut, kien qed ikun imwaqqa jew nieqes, bil-konsegwenza li kien qed jitlef il-hamrija . Darba minnhom u precizament fl-20 ta' Dicembru 1993 nserta lill-konvenut fl-inhawi u x'hin ilmenta mieghu dwar dan, ammetta illi kien hu li kien qed inehhi l-gebel biex ikun jista' jghaddi minn hemm u sahansitra beda jheddu wkoll . In segwitu l-attur ghamel anke rapport lill-Pulizija, li anke hadet passi kriminali kontra l-kontendenti u wara saret il-kawza prezenti .

Fil-kors tas-smiegh tal-kawza saru hafna tentattivi mid-difensuri rispettivi sabiex tintlahaq soluzjoni bonarja, u sussegwentement il-konvenut anke obbliga ruhu li jpoggi kollox kif kien . Billi madankollu l-kontendenti baqghu ma qablux kif kellu jerga' jitla dan il-hajt, il-Qorti kellha anke taghmel access fuq il-post . Hemmhekk gie konstatat illi fil-parti li kienet tinqala' mill-konvenut biex jinzel ghall-ghalqa tieghu, il-hajt tas-sejjieh ma kienx shih bhall-kumplament tieghu . Il-konvenut sostna li ma regghax bnieh kollu halli ma joqghodx inehhi hafna gebel kull darba li jkun irid jghaddi minn hemm .

Dawn il-pretensjonijiet tal-konvenut huwa pero' ghal kollox irrilevanti ghall-iskop ta' din il-kawza . Gialadarba jirrizulta illi l-elementi ta' kawza bhal din gew sodisfatti ghax :

1. gie pruvat li l-attur kien fil-pussess tal-hajt tas-sejjieh fejn saret is-selha (*possedisse*) ;

2. gie anke ammess mill-istess konvenut li kien hu li qala' l-gebel minn dan il-hajt biex ikun jista' jaccedi minn hemm ghall-ghalqa tieghu (*spoliatum fuisse*) ; u

3. il-kawza saret fi zmien xahrejn mil-ispoll (*infra bimestre deduxisse*), kif gie ampjament ippruvat mill-okkorrenza relattiva[3], u mit-tahrika tal-kawza tal-Pulizija u s-sentenza relattiva[4] ;

ma jibqa' ebda indagini ohra mehtiega ghall-iskop ta' din il-kawza .

Ghal dawn il-motivi tiddecidi l-kawza, billi filwaqt illi tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut, tilqa' t-talbiet attrici u:

1. tiddikjara illi bl-agir tieghu l-konvenut ikkommetta spoll vjolenti u klandestin fil-konfront u a dannu ta' l-attur ;

2. konsegwentement tikkundannah jisporga l-ispoll minnu kommess billi jaghlaq is-selha maghmula fil-hajt tas-sejjieh li jifred l-ghalqa tieghu minn dik ta' l-attur u jgib dan il-hajt kif originarjament kien u cioe' tal-wisgha u gholi tal-kumplament tieghu u dana fi zmien hmistax (15) il-jum mill-lum; u

3. fin-nuqqas tawtorizza lill-attur sabiex jaghmel dan hu stess .

Minhabba l-intransigenza tal-kontendenti li minkejja diversi stediniet tal-Qorti, baqghu jirrifjutaw li jirrisolvu bonarjament kwistjoni daqstant zghira, l-ispejjez ghandhom jigu ssoportati ugwalment bejniethom .
S694PC

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------

[3] Dok. MA. 1 a fol. 58 tal-process .
[4] a fol. 40, 41 .